

خطبه های نماز جمعه شهر مقدس قم به امامت آیت الله اعرافی

تاریخ ۹/مهر/۱۳۹۵ مصلی قدس قم

خطبه اول

عباد الله اوصیکم و نفسی بتقوی الله و مُلازَمَةُ امره و مُجَابَبَةُ نهیه فَتَجَهَّزُوا عباد الله فقد نودی فیکم بالرحیل و تَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التقوی

همه شما برادران و خواهران و نمازگزاران گرامی و خودم را به تقوا و پارسایی و پرهیز از هواهای نفسانی و آلودگی- های روحی و اصلاح نفس و تذهیب اخلاق سفارش می‌کنم. از خداوند متعال می‌خواهیم که همه ما را بر کسب تقوا و پیروی از پارسایان و اولیای الهی موفق و مؤید بدارد.

بحث ما در حدود ۳۰ خطبه پیرامون اصول و ضوابط میان همسران اختصاص یافت. اگر از منظر فقه و اخلاق اسلامی به روابط خانوادگی بپردازیم، مشاهده می‌کنیم که انبوهی از آیات کریمه و روایات شریفه و سنت‌های بزرگ اولیای الهی در مباحث خانواده و قواعد و ضوابطی که باید در خانه‌ها رعایت شود، وجود دارد. اگر این اصول اخلاقی- فقهی روابط خانواده را بخواهیم تقسیم کنیم، در یک مبحث جامع به ۴ فصل مهم برمی‌گردد:

۱- روابط میان همسران و اصول فقهی و اخلاقی که باید در این زمینه رعایت شود.

۲- روابط میان والدین و فرزندان

۳- روابط میان دیگر اعضای خانواده... برادران و خواهران

۴- روابطی که میان خویشان و ارحام در دایره وسیع‌تری باید رعایت شود.

اسلام در هر ۴ قلمرو اصول بنیادین و مترقی را به انسان و بشریت عرضه کرده است. اگر خانه‌ها و پایگاه‌های اصیل جامعه به این اصول و قواعد و احکام و ضوابط پایبند باشند و این سلسله اصول و قواعد بر خانه‌ها حاکم شود، بی- تردید از بسیاری از آسیب‌ها و آفاتی که امروز به آن دچار هستند، رها خواهند شد. محور اول و اصول و ضوابطی که باید در روابط همسران رعایت شود، به دو قسم تقسیم می‌شود:

۱- اصول و قواعدی که مشترک بین زن و شوهر است و هر دو در روابط با یکدیگر باید آن را رعایت کنند.

۲- برخی از تکالیف و قواعد ویژه همسر اعم از زن و مرد

آنچه که تاکنون به آن پرداخته شد، نوع مشترک آن بوده است... یعنی سلسله دستوراتی در اسلام وجود دارد در همان محور اول و روابط زن و شوهر که دو طرف باید پایبند به آن باشند. روابط ویژه را بعد عرض می‌کنیم. در این

قسم اول تاکنون ۱۳ اصل را برشمردیم که به طور صریح یا با دلالت التزامی از آیات و روایات قابل استفاده بود و من یک بار دیگر این ۱۳ اصل و قانون را که اگر در خانه تجلی یابد، خانه اسلامی و ایمانی خواهد شد، مرور می‌کنم:

- ۱- نگاه و رویکرد فرامادی و الهی به خانه
 - ۲- هر یک از زن و شوهر همواره خود را به جای دیگری بگذارد.
 - ۳- درک متقابل زن و شوهر از احساسات و عواطف یکدیگر
 - ۴- کاهش توقعات و تنظیم توقعات مادی در یک سطح معقول و متوازن
 - ۵- صبوری و بردباری که کلید رستگاری در فضای خانه و جامعه است.
 - ۶- مجالست و مؤانست و وقت گذاشتن و حضور در خانه در حد نیاز و تأمین عواطف خانوادگی
 - ۷- همفکری و رایزنی و مشاوره در تدبیر امور خانه
 - ۸- همکاری و تعاون در اداره خانه با حفظ نقش‌های ویژه زن و مرد... اسلام برای زن و مرد نقش‌های خاصی تعریف کرده است که باید رعایت شود، ولی در عین حال در تدبیر کلان خانه باید همکاری و تعاون باشد.
 - ۹- اصل بسیار مهم محبت و ابراز مودت و دوستی میان همسران
 - ۱۰- احترام متقابل و رعایت حرمت یکدیگر در روابط میان خود و در فضای خانه و مقابل فرزندان
 - ۱۱- صیانت از حوزه‌های اخلاقی و روحی و معنوی یکدیگر ﴿هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ﴾ همدیگر را بپوشانند و یکدیگر را از لغزش‌ها و انحرافات صیانت کنند.
 - ۱۲- کنترل خشم و کظم غیظ که معجزه می‌کند در تصحیح و تلطیف روابط خانوادگی
 - ۱۳- اصل مهم فداکاری، گذشت، عفو و ایثار در ارتباطات میان همسران به طور ویژه و خاص
- فرهنگ خانه بر رعایت این تعالیم نورانی و دستورات مهم باید استوار شود. اگر از کودکی و نوجوانی این فرهنگ در فرزندان پایه‌ریزی و نهادینه شود و در هنگام تشکیل خانواده همسران در این چارچوب حرکت کنند، خانه روشن و صمیمی خواهد شد.

و اما آخرین اصل از اصول مشترک که نسبتی هم با اصول قبل دارد، به عنوان ۱۴مین اصل و دستور در روابط همسران را عرض خواهیم کرد و سپس به نقش‌ها و تکالیف ویژه مرد و زن خواهیم پرداخت. اصل ۱۴ تأکید بر تأمین نیازهای عاطفی و روحی و جنسی و رعایت خواسته‌ها و تمایلات مشروع است. دیشب که به روایات فریقین و منابعی که این روایات را دربردارد مراجعه کردم، دیدم بیش از ۳۰ روایت و حدیث دارای سند یا استفاضه مشاهده می‌شود که اینها تأکید بر آن اصل کلیدی دارند. خانواده نهاده شده برای آنکه انواعی از نیازهای مادی و عاطفی و روحی و نیاز به انس و محبت در فضای خانه تأمین شود. اگر در جامعه کوچک اما بزرگ خانواده بنای همسران بر این باشد که نیازهای طبیعی و منطقی و معقول یکدیگر را تأمین کنند، این افراد برای تأمین این نیازها به جای دیگری نخواهند رفت. انسان‌ها در همان فضای صمیمی خانه سرشار از مهر و محبت و تأمین نیازها می‌شوند و آن خانه یک خانه سالم می‌شود. در نقطه مقابل این است که همسران از تأمین نیازهای عاطفی و روحی یکدیگر شانه

خالی کنند. اگر همسران از این تأمین نیازهایی که در خلقت بشر نهاده شده، شانه خالی کنند آغاز انحراف و عقده و درگیری‌هاست. اسلام روی این قضیه تأکید دارد. حتماً مستحضرید قصه عثمان بن مظعون را که هم شیعه و هم اهل سنت نقل کرده‌اند و شاید در حد استفاضه باشد که عثمان بن مظعون از صحابه پیامبر به بهانه عبادت عزلت گزید و از تأمین نیازهای خانواده سرباز زد. وقتی که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم از این قصه مطلع شدند، طبق برخی نقل‌ها برآشفته شدند و او را احضار کردند و فرمودند: *و إِنَّ لِأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَقًّا* همسر شما برای تو حقی دارد. من *سَأْتِي النِّكَاحِ* و بعد فرمودند: *لَمْ يُرْسَلَنِي بِالزَّهْبَانِيَةِ وَ لَكِنْ بَعَثَنِي بِالْحَنِيفِيَةِ (؟...؟)* اسلام دین متوازن و متعادلی است و هرگز اجازه نمی‌دهد حتی به بهانه عبادت انسان‌ها از مسئولیت‌های خانه شانه خالی کنند تا چه رسد به اینکه افراد فریب شیطان را بخورند و برای تأمین نیازهای خود به سمت راه‌های نامشروع حرکت کنند. این قدر اسلام روی اصل تأمین نیازهای مشروع همسران تأکید کرده است. این نیازها بخشی محبت و دوستی است که یک نیاز انسانی ریشه‌دار است و پایه آن باید در خانه تأمین شود و اول میان زن و شوهر و بعد میان اعضای خانواده تا رشته‌های مودت استوار شود. بخشی از این نیاز مجالست و مؤانست و گفتگو و همکاری با یکدیگر است که باید به آن توجه کرد. بخشی از این نیاز مربوط به زیباشناختی و تهیاً لازم آن بین زن و مرد است و بخشی نیازهای طبیعی دیگر است که همه آنها از نگاه اسلام در قالب مشروع مورد تأکید قرار گرفته است. شانه را از زیر بار مسئولیت در قبال یکدیگر خالی نکردن ولو به بهانه عبادت و بهانه‌های دیگر که اصل آن کار درستی است. داستان‌های دیگری در سیره پیامبر خدا و دیگر ائمه هدی علیهم صلوات الله است که نشان‌دهنده این نگاه متوازن است. در خانه باید پایه را بر توجه و رسیدگی به یکدیگر و همفکری و همکاری و تأمین عواطف و نیازهای گوناگون قرار دهید. این در روایات وارد شده و جزئیاتی دارد که به تأمین نیازها در حد عبادت تأکید می‌کند. اسلام مصالح جامعه و بشریت را دیده و تربیت انسان‌های بزرگ را در نظر گرفته و می‌گوید در این قالب حرکت کنید.

به فضل الهی در خطبه‌های دیگر به نقش‌ها و وظائف ویژه هر یک از زن و مرد خواهیم پرداخت. امیدواریم خداوند همه ما را مشمول عنایات و رحمت خود قرار دهد. اموات و درگذشتگان و شهدای گرانقدر و امام شهیدان و مراجع درگذشته و ذوی‌الحقوق را مورد غفران و رضوان خود قرار دهد و راه‌های خیر و سعادت را به روی ما بگشاید.

خطبه دوم

همه شما و خودم را به تقوا و پارسایی توصیه می‌کنم. در آخرین نامه طبق برخی از نقل‌ها که امام حسین سلام الله علیه نوشتند، نامه کوتاهی است به محمد بن حنفیه که دنیایی از اخلاق و تقوا و درس‌های زندگی در آن نهفته است. فرمودند: برادر من و ای همه بنی هاشم در مدینه این سخن من به شماست. اما بعد و کُلُّ الدنیا لم تَكُنْ و کُلُّ الآخرة لم تَزَلْ و السلام جمله تکان‌دهنده‌ای است که دو پیام در آن جمع شده است:

۱- تقوا، دنیاشناسی، دل نبستن به دنیا... به قدری دنیا کوچک است که گویا هیچگاه نبوده است. این جهان پست مادی اگر با عوالم ملک و ملکوت مقایسه شود، چیزی نیست و آخرت آنقدر نورافشان و بزرگ است که گویا هیچ وقت غائب نبوده است. دنیا هیچگاه طلوع نکرده است و آخرت هیچگاه در غروب نبوده است. چشم‌ها جهان غیب را نمی‌بیند ولی آخرت همیشه حاضر است.

۲- درس سیاست... همه کسانی که از ولایت و امامت گریزان شدید و حجت خدا را تنها گذاشتید و همراه سپاه عاشورا حرکت نکردید بدانید که دنیایی نخواهید داشت. در نامه‌ای دیگر فرمودند آنان که با من بیایند به شهادت می‌رسند ولی راحت‌طلبان و دنیاخواهان و آخرت‌گریزان بدانند از پیروزی خبری نیست.

امیدواریم همه ما بتوانیم از عاشورا و مکتب سالار شهیدان بهره‌افر ببریم.

روز همبستگی با کودکان فلسطین را گرامی می‌داریم. روز ناشنویان را به عنوان یک قشر عزیز در جامعه تکریم می‌کنیم. روز سالمندان به عنوان سرمایه‌های جامعه را بزرگ می‌داریم و عرض ادب داریم به محضر سالمندان عزیز و تأکید بر رعایت حال آنها در خانه و جامعه می‌کنیم. روز روستا و عشایر را تکریم می‌کنیم. روستا و عشایر دو محور رشد و ارتقا و اقتصاد سالم و مقاومتی هستند و باید تقویت شوند و همینطور روز دامپزشکی که در حوزه کشاورزی و زراعت نقش مهمی دارد. اما با تجلیل و تکریم این چند مناسبت به چند موضوع می‌پردازم.

در آستانه ماه محرم و عاشورای حسینی قرار داریم. برادران گرامی و خواهران ارجمند ما همه عاشقان عاشورا و پیروان مکتب پرافتخار سالار شهیدان هستیم. عاشورا گوهر نابی است که فقط برای عصر خود نبود و فراتر از عصر خود بر فراز عصرها و نسل‌ها باقی ماند و نورافشانی کرد. عاشورایی که مظهر اخلاص و ایثار و فداکاری بود و در دل خود ده‌ها درس اخلاق و ادب و سیاست پنهان کرده است. این ذخیره الهی است و در گردونه تاریخ محو نشد و نخواهد شد و خواهد ماند. امروز که شما نگاه کنید با صد سال قبل و قرن‌های پیشین عاشورا را در نورافشانی بیشتر می‌بینید. امروز پرچم‌های عاشورا و حماسه کربلا برافراشته‌تر و خاطره عاشورا در ذهن بشریت زنده‌تر است. عاشورا مجمع درس‌های بزرگ اسلام و جلوه‌گاه همه اسلام و حقائق دین و پشتوانه اسلام و انقلاب اسلامی است. امروز هم عاشورا نقش‌آفرین است. در آستانه محرم باید تأکید کنم که اولاً عاشورا را هم باید شناخت و هم باید بزرگ داشت، هم نهایت عاطفه و عشق را به عاشورا تقدیم کرد در قالب هیئت‌ها و عزاداری‌ها و نوحه‌خوانی‌ها و منبرها و در عین حال باید معرفت به عاشورا را افزون کرد. منبرها، نوحه‌سرایی‌ها، هیئت‌ها همه باید حقیقت این گوهر ناب را شفاف-

تر به جامعه عرضه کند. حقیقت عاشورا نباید در ایران بماند... در جهان باید متجلی شود. در عزاداری عاشورا توجه به این نکات مهم است:

۱- راستگویی و انعکاس درست حقائق عاشورا

۲- اخلاص و صدق

۳- پیام‌های انقلابی و سیاسی و حماسی و اخلاقی عاشورا

۴- دوری از خرافات و موجبات وهن مذهب

۵- هزینه‌های درست و اطعام و رسیدگی به نیازمندان

از مهم‌ترین پیام‌های عاشورا اتصال و امتزاج دین و سیاست درست است... نفی سکولاریسم و دوری‌گزینی از سیاست است. در عاشورا حماسه و مقاومت نهفته است. مبدا هیئت‌هایی را برپا کنیم و عزاداری‌هایی را ترویج کنیم که شکل عرض ادب به سالار شهیدان دارد اما روح آن از حماسه سیاسی عاشورا بی‌خبر است. گاهی می‌بینیم در تشیع انگلیسی و لندن و اسلام آمریکایی این نگاه غلط وجود دارد... مگر می‌شود عاشورا را سیاسی ندید؟ امروز در این شهر بزرگ با حضور علما و خانواده‌های معظم شاهد و مراجع عظام با تأسی به عاشورا و رهبری معظم اعلام می‌کنیم در حوادث بحرین و یمن و سوریه در برابر اسرائیل و غداران خونخوار تاریخ و استکبار پیمان‌شکن و بدعهد و بدقول پیمان می‌دهیم ملت ما عصر خود را عاشورایی نگاه می‌دارد. ما در مسیر عاشورا باقی خواهیم ماند و پرچم انقلاب و مقاومت عاشورا در ایران و نقاط مختلف عالم در اهتزاز خواهد بود و فریاد ما در آستانه عاشورای حسین این است: هیئات منا الذلة

ایام عاشورا با امر به معروف و نهی از منکر گره خورده است. امر به معروف روح و سر و فلسفه و راز عاشورا بود. امام در سخنرانی‌های مختلفشان حقیقت عاشورا را در شعار امر به معروف و نهی از منکر خلاصه کرده‌اند. امر به معروف و نهی از منکر هم وظیفه عموم مردم و هم نخبگان جامعه و هم حکومت است و باید در برابر همه مفسد و خطرناک با روش درست و مطابق ضوابط شرعی به پا داشته شود. هفته امر به معروف را گرامی می‌داریم و همه باید برای اجرای این فریضه قیام کنیم. البته مبارزه با مفسد و انحرافات و خطرناک در همه نقاط اهمیت دارد و مطابق ضوابط و شرائط صحیح باید به آن اقدام کرد. ما همینجا عرض می‌کنیم این هم وظیفه دولت است، هم وظیفه خانواده و هم وظیفه نخبگان و روحانیت و هم وظیفه عموم مردم که در برابر هر نوع مفسده‌ای قیام کنند... قیام منطقی و براساس اصول صحیح. لازم می‌دانم اشاره‌ای کنم به برخی از وقایعی که در قم رخ داد... همه ایران مهم است، اما قم پایگاه انقلاب و اسلام و مراجع عظام است. جایگاه قم به عنوان آشیانه خاندان پیامبر باید گرامی داشته شود. قم باید الگوی شهر پاک و دور از گناه و معنوی و الگوی عفاف و حجاب و برای همه ایران و جهان نمادی از یک شهر اسلامی باشد. در شهر اسلامی نشاط و شادابی وجود دارد و به نیازهای جوانان باید توجه شود، اما هر گناهی که حرمت این جایگاه بشکند از دید ملت و مردم شریف قم محکوم و مطرود است. در وقایعی که اتفاق افتاد، مراجع عظام آزرده شدند. تقاضای ما این است که به این ارزش‌های بزرگ احترام گذارند و توجه کنند. نصایح مراجع عظام

پشتوانه ما و شما و همه است و باید مورد عنایت قرار گیرد. البته مسئولان گفتند جبران می‌کنند، ما هم امیدواریم که به این نصایح توجه شود و ارزش‌های متعالی اسلام مورد عنایت قرار گیرد. ما روی این ارزش‌ها و حرمت موازین اسلام نباید کوتاه بیاییم. امروز هم ما در اینجا اعلام می‌کنیم از آنهایی که اعلام همبستگی کردند و همراهی می‌کنند و وعده دادند که جبران می‌کنند تشکر می‌کنیم، ولی قاطعانه در نماز جمعه می‌خواهیم که این فریضه احیا شود و حرمت این پایگاه بزرگ و انظار مراجع عظام به لطف خدا حفظ شود.

موضوع دیگر هفته نیروی انتظامی است. حضور نیروی انتظامی را در نماز باشکوه جمعه گرامی می‌داریم و خوشامد عرض می‌کنیم به نیروی مخلص و فعال در سراسر کشور. طبیعی است که در تأمین امنیت کشور در کنار نیروهای نظامی و سپاه و ارتش و بسیج، نقض نیروی انتظامی بسیار برجسته است. بیش از ۵۰ مأموریت مهم بر عهده این نیروی عظیم الهی است. نیرویی با این مسئولیت خطیر و این جایگاه بزرگ دائم باید خود را بازسازی کند و سلامت و صلابت و اخلاق نیکو، دانش فنی و مهارت لازم، رابطه خوب و شبکه ارتباطی با مردم و آمادگی و اقتدار لازم نیروهای انتظامی در کنار نیروهای نظامی سرمایه‌ای است که باید پاس داشته شود. مردم هم آن را قدر بدانند و خود این نیرو هم خود را در تراز انقلاب اسلامی برای صیانت از ارزش‌های الهی و امنیت جامعه تلاش کند. البته صیانت از ارزش‌های الهی همانطور که در بحث قبل هم عرض کردم، گوشه‌ای از وظائف این عزیزان است و همه باید همکاری کنیم. از همه این عزیزان تشکر می‌کنم. نگرانی حوزه قم و بزرگان دین را از وضعی که برای مسلمانان یمن و بحرین و سوریه اعلام می‌کنم و به طور خاص نگرانی ما نسبت به آیت الله شیخ عیسی قاسم و شیخ مجاهد زکزاکی را باید تأکید کرد. دولت‌ها و ملت‌ها بدانند ایران و جبهه انقلاب اسلامی نسبت به این چهره‌های مقاوم حساس است.